

TEISĖJŲ ETIKOS IR DRAUSMĖS KOMISIJA

S P R E N D I M A S ATSISAKYTI IŠKELTI DRAUSMĖS BYLĄ TEISĖJUI B. K.

2016 m. rugsėjo 19 d. Nr. 18 P-9
Vilnius

Teisėjų etikos ir drausmės komisija (toliau – ir Komisija), dalyvaujant Algiui Norkūnui (pirmininkas), Dianai Butrimienei, Jurgitai Paužaitėi-Kulvinskienei, Veslavai Ruskan, Teodorai Staugaitienei ir Linui Žukauskui (pranešėjas), sekretoriaujant Nacionalinės teismų administracijos Administravimo skyriaus vyriausiajai specialistei Aurelijai Pauliukaitei, Nacionalinės teismų administracijos patalpose išnagrinėjusi J. D. teikimą dėl drausmės bylos iškėlimo Šiaulių apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkui B. K., susipažinusi su medžiaga,

n u s t a t ė :

J. D. (toliau – ir pareiškėja) prašo iškelti drausmės bylą Šiaulių apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkui B. K., teigdama, kad nuo 2011-09-01 iki 2015-05-29 dirbo Šiaulių apylinkės teisme teisėjo padėjėja ir laikotarpiu nuo 2014 m. liepos mėnesio pradžios iki 2014-09-15 kartu su ja teisėjo padėjėja dirbo Šiaulių apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininko B. K. dukra E. K., nors ji buvo tik 4 kurso studentė. Pareiškėjos aiškinimu, su E. K. buvo sudaryta darbo sutartis atstovės ryšiams su žiniasklaida ir visuomene pareigoms užimti ir mokamas atlyginimas už šį darbą, nors faktiškai ji ėjo teisėjo padėjėjos pareigas. Pareiškėja mano, kad dukrai įsidarbinti Šiaulių apylinkės teisme padėjo Šiaulių apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas B. K. Pareiškėja taip pat nurodo, kad Šiaulių apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininko B. K. sūnus D. K. gyvena tame pačiame name kaip ir ji, jos žiniomis, bute, kuris anksčiau buvo tarnybinis (teismo). Pareiškėja prašo įvertinti buto, priklausančio D. K. arba jo tėvui B. K., įsigijimo aplinkybes, nes, galimai, butas buvo neteisėtai privatizuotas už nedidelę kainą.

Šiaulių apygardos teismo pirmininkas, atlikęs pareiškėjos teikime išdėstytų aplinkybių tyrimą, 2016-05-25 rašte Nr. 1-6008 Komisijai nurodo, kad iš Šiaulių apylinkės teismo pirmininkės pateiktų 2014-06-12 įsakymo Nr. P-57 ir 2014-09-19 įsakymo Nr. P-82 matyti, jog E. K. nuo 2014-07-01 iki 2014-09-26 buvo priimta į Šiaulių apylinkės teismo atstovo ryšiams su žiniasklaida ir visuomene pareigas 0,5 etato pagal terminuotą darbo sutartį. Minėtu laikotarpiu teisme trūkstant teisėjų padėjėjų jai buvo pavesta, esant tarnybinei būtinybei, vykdyti teisėjo padėjėjo funkcijas ir nurodyta teismo finansininkei už šių funkcijų atlikimą mokėti 100 proc. tarnybinio atlyginimo priedą. Šiaulių apygardos teismo pirmininko rašte taip pat paaiškinama, kad Šiaulių apygardos teismas 2005 m. pardavė du butus (vieną iš jų B. K.). Vykdamas pardavimus buvo laikomasi teisės aktų reikalavimų, buvo atliktas turto vertinimas ir butas parduotas už kainą, patvirtintą patalpų apžiūros ir įvertinimo aktais.

Šiaulių apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas B. K. rašytiniame paaiškinime Komisijai nurodo, kad nuo 2001 m. dirba Šiaulių apygardos teisme ir nėra niekaip susijęs su įdarbinimo klausimais Šiaulių apylinkės teisme. Pažymi, kad dukra yra pilnametė, gyvena atskirai ir Šiaulių apylinkės teisme įsidarbino pati, jis tam nedarė jokios įtakos. Teisėjo aiškinimu, butas, kuriame gyvena jo sūnus, privatizuotas griežtai laikantis įstatymų reikalavimų ir galiojančios tvarkos.

Komisijos posėdyje teisėjas B. K., nedalyvavo, telefonu Komisiją informavo, kad palaiko rašytiniame paaiškinime išdėstytas aplinkybes ir prašo teikimą nagrinėti jam nedalyvaujant.

Drausmės bylą teisėjui B. K. kelti atsisakytina.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija iškelia teisėjui drausmės bylą, kai teisėjo veiksmuose nustato nusižengimų, numatytų Lietuvos Respublikos teismų įstatymo (toliau – ir

Teismų įstatymas) 83 straipsnio 2 dalyje, požymių. Teisėjas gali atsakyti drausmine tvarka trimis atvejais: už teisėjo vardą žeminantį poelgį, už kitų Teisėjų etikos kodekso reikalavimų pažeidimą ir už įstatymuose numatytą teisėjų darbinės ar politinės veiklos apribojimų nesilaikymą. Šio straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad teisėjo vardą žeminantis poelgis – tai su teisėjo garbe nesuderinamas ir Teisėjų etikos kodekso reikalavimų neatitinkantis poelgis, kuriuo pažeminamas teisėjo vardas bei kenkiama teismo autoritetui. Teisėjo vardą žeminančiu poelgiu taip pat pripažįstamas bet koks pareiginis nusižengimas – aiškiai aplaidus konkrečios teisėjo pareigos atlikimas arba jos neatlikimas be pateisinančios priežasties.

Teisėjų drausminės atsakomybės procesą reglamentuoja Teismų įstatymas, kurio 84 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad teisėjui drausmės bylos iškelti negalima praėjus daugiau kaip trejiems metams nuo nusižengimo padarymo. Iš Komisijai Šiaulių apygardos teismo pirmininko pateiktų duomenų matyti, kad butą iš Šiaulių apygardos teismo B. K. įsigijo 2005-02-10. Atsižvelgus į tai, teikime J. D. minimos aplinkybės dėl buto privatizavimo nevertinamos, suėjus drausminės atsakomybės senaties terminui. Šiuo atveju iškelti drausmės bylą teisėjui atsisakytina tuo pagrindu, kad suėjo patraukimo drausminės atsakomybės senaties terminas (Teisėjų etikos ir drausmės komisijos nuostatų 35.5 punktas).

Prašymas iškelti drausmės bylą teisėjui B. K. už kitus pareiškėjos nurodomus veiksmus – tarnybinės padėties naudojimą įdarbinant artimą giminaitę, yra siejamas su teisėjo vardą žeminančiu poelgiu, būtent su teisėjo elgesiu ne jam vykdant konkrečias teisėjo pareigas, bet su elgesiu ne darbe, kuris, pareiškėjos tvirtinimu, buvo nesuderinamas su teisėjo garbe ir Teisėjų etikos kodekso reikalavimų neatitinkantis poelgis, kuriuo žeminamas teisėjo vardas bei kenkiama teismo autoritetui.

Teisėjo elgesio modelis formuoja visuomenės nuomonę apie teisingumo vykdymą. Pastangos suformuoti palankią nuomonę apie teisingumo vykdymą yra suprantamos ne tik kaip teisėjo orus elgesys teismo salėje ar teismo patalpose, bet taip pat kaip teisėjo tinkamas elgesys bet kurioje gyvenimiškoje situacijoje. Teisėjo veikla ne teisme bei jo privatus gyvenimas turėtų būti tokie, kad rizika, jog iškils konfliktas su jo visuomeniniu statusu, būtų minimali (Komisijos 2015 m. vasario 5 d. sprendimas Nr. 18 P-2).

Taigi, nepriekaištinga teisėjo reputacija reikalauja, kad teisėjas elgtųsi itin padoriai, skaidriai, pavyzdinčiai ne tik darbe, bet ir sprenddamas su atliekamomis pareigomis nesusijusius klausimus.

Vadovaudamasis sąžiningumo ir nesavanaudiškumo principais teisėjas privalo elgtis taip, kad šeimos, visuomeniniai, socialiniai ir kitokie santykiai nekenktų teisėjo tiesioginių pareigų atlikimui; nepiktnaudžiauti savo tarnybine padėtimi, siekiant paveikti kitų asmenų sprendimus; nesiekti naudoti sau, savo šeimai, artimiesiems ar draugams, naudojantis savo tarnybine padėtimi (Teisėjų etikos kodekso 12 straipsnio 1, 2 ir 4 punktai).

Bangaloro teisėjų elgesio principų, priimtų 2002 m. Hagoje vykusiame teismų pirmininkų posėdyje, 4.9 punkte išdėstyta, kad teisėjas negali naudotis arba leisti kitiems naudotis jo padėtimi, siekiant asmeninės, savo šeimos narių ar kitų asmenų naudoti.

Atsižvelgus į nurodytas nuostatas, darytina išvada, kad teisėjų etikos požiūriu nepateisinama tokia situacija, kai teisėjas, pasinaudodamas savo tarnybine padėtimi, siektų paveikti kito teismo pirmininko sprendimą dėl savo šeimos nario įdarbinimo, ar kitaip daryti įtaką priimant sprendimus dėl šeimos nario įdarbinimo (tartis, derinti įdarbinimo detales ir pan.).

Pažymėtina, kad artimųjų giminaičių įdarbinimas ar padėjimas įsidarbinti yra ir viena iš korupcinių veikų. Tokia veika būtų vertinama kaip piktnaudžiavimas teisėjo pareigomis, jeigu ją vykdant būtų siekiama paveikti sprendimus dėl įdarbinimo priimančią asmenį ir gauti naudoti artimiesiems. Teisėjo piktnaudžiavimas pareigomis tokiu būdu įdarbinant ar padedant įdarbinti artimuosius giminaičius neleistinas teisėjų etikos požiūriu bei sudaro pagrindą teisėjo drausminei atsakomybei. Drausminę atsakomybę tokiu atveju būtų pagrindo taikyti, jei būtų gauti patikimi tokios teisėjo veiklos įrodymai.

Teisėjas B. K. Komisijai pateiktame paaiškinime nurodo, kad dirba Šiaulių apygardos teisme ir nėra niekaip susijęs su dukters įdarbinimo klausimais Šiaulių apylinkės teisme. Pažymi, kad dukra yra pilnametė, gyvena atskirai ir Šiaulių apylinkės teisme įsidarbino pati, jis tam nedarė jokios įtakos. Šiaulių apylinkės teismo pirmininkės G. J. Komisijai pateiktame 2016-06-10 rašte Nr. S-449-(3.27) nurodoma, kad E. K. įdarbinimo klausimu su ja niekas nebendravo, E. K. į teismą atvyko pati, teiravosi dėl įdarbinimo galimybių vasaros laikotarpiu. Teismo vadovybei įvertinus,

kad labai trūksta darbuotojų (2014 m. sausio–liepos mėnesiais nuolat neįvykdavo organizuojami konkursai į pakaitinio valstybės tarnautojo – teisėjo padėjėjo – pareigas), o E. K. dar nėra baigusi studijų, buvo nuspręsta įdarbinti ją pagal darbo sutartį atstove ryšiams su žiniasklaida ir visuomene bei pavesti eiti teisėjo padėjėjo pareigas esant tarnybinei būtinybei.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija daro išvadą, kad nėra objektyvių duomenų, kuriais remiantis būtų galima konstatuoti, jog teisėjas B. K., naudodamasis tarnybine padėtimi, darė įtaką, kad jo dukra E. K. būtų įdarbinta Šiaulių apylinkės teisme. Tiek teisėjas B. K., tiek Šiaulių apylinkės teismo pirmininkė nurodo, kad pati E. K. kreipėsi į Šiaulių apylinkės teismą dėl įdarbinimo. Komisijai pateikti objektyvūs duomenys (išrašai iš sistemos „VATARAS“ skilties „Prašymų dalyvauti konkurse administravimas“ ir konkurso protokolai) patvirtina, kad 2014 m. nuo sausio iki liepos mėn. Šiaulių apylinkės teisme buvo paskelbta 13 atrankų į pakaitinio valstybės tarnautojo – teisėjo padėjėjo – pareigas, daugelis konkursų neįvyko dėl to, kad neatsirado pretendentų. Taigi, teisėjų padėjėjų poreikis teisme patvirtintas objektyviais duomenimis, o E. K. priėmimą į atstovės ryšiams su žiniasklaida ir visuomene pareigas bei pavidimą laikinai, esant tarnybinei būtinybei, vykdyti teisėjo padėjėjo funkcijas, patvirtina Komisijai pateiktas Šiaulių apylinkės teismo pirmininko 2014-06-12 įsakymas Nr. P-57. Komisija pažymi, kad teisės aktais yra įgaliota spręsti teisėjų drausminės atsakomybės klausimus ir jai nėra priskirta kompetencija vertinti, ar įdarbinimo dokumentai ir procedūros atitinka teisės aktų reikalavimus, todėl plačiau jų neanalizuoja.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija, išnagrinėjusi turimą medžiagą ir apibendrinusi išdėstytus argumentus, daro išvadą, kad nenustatyta aplinkybių, kurios leistų teisėjo B. K. veiksmuose konstatuoti Teismų įstatymo 83 straipsnyje numatytų nusižengimų požymius dėl pareiškėjos nurodomų aplinkybių, susijusių su teisėjo dukters įsidarbinimu Šiaulių apylinkės teisme, todėl kelti teisėjui B. K. drausmės bylą nėra pagrindo.

Vadovaudamasi Teisėjų etikos ir drausmės komisijos nuostatų 35.2 ir 35.5 punktais, Teisėjų etikos ir drausmės komisija
nusprenđžia:

Atsisakyti iškelti drausmės bylą Šiaulių apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkui B. K.

Sprendimas neskundžiamas.

Komisijos nariai:

Algis Norkūnas

Diana Butrimienė

Jurgita Paužaitė-Kulvinskienė

Veslava Ruskan

Teodora Staugaitienė

Linas Žukauskas